

Prøve med selvvalgt problemstilling (2016)

Historie og samfundsfag

Morten Buttenschøn, pædagogisk konsulent CFU/UCC, cand. pæd.

Har du yderligere spørgsmål?

Tag kontakt til hum.fag@uvm.dk (læringskonsulenterne på det humanistiske område)

- Eller direkte til historie- og samfundsfagslæringskonsulenten **Jakob Ragnvald Egstrand** jakob.ragnvald.egstrand@uvm.dk

Designere af prøven:

- **Marianne Dietz** marianne.dietz@ktst.dk (Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen)
- **Jens Aage Poulsen**, historiedidaktiker
University College Lillebælt
6318 4653
5166 5994
jeap@ucl.dk

Eftermiddagens program

- Kort **overblik** over HELE vejledningen.
- **Detaljer** og spørgsmål til vejledningens enkeltdele.
- **Introduktion** til portaler/baser, der kan bruges, når der skal udarbejdes foreløbige opgivelser og/eller prøveoplæg.

Kort fortalt om (afgangs)prøve med selvvalgt problemstilling

Produktprøven er mundtlig med inddragelse af praktiske/musiske elementer og afholdes i grupper eller individuelt. En gruppe består af 2-3 elever. Fra faget er udtrukket til sidste skoledag tilrettelægges undervisningen som vejledning i elevernes undersøgelse af det emne eller tema, de har trukket og i fremstilling af et produkt til præsentation og besvarelse af en problemstilling indenfor emnet eller temaet.

Prøveforløbet – trin for trin

1. Faget udtrækkes.

2. Læreren udarbejder opgivelser, der tydeligt angiver **emner eller temaer**

Staldtip: Lav i 8. og 9.kl en synopsis efter HVERT emne på din årsplan (som jo hurtigt bliver dine opgivelser!)

3. Eleverne trækker individuelt eller i grupper (max 3 ps.) et emne eller tema blandt de opgivne emner/temaer

4. Eleverne indkredser med vejledning fra læreren et delemne indenfor det trukne emne/tema, som de ønsker at fordybe sig i. Delemnet godkendes af læreren

5. Eleverne formulerer med vejledning fra læreren en problemstilling i relation til det godkendte delemne. Problemstillingen godkendes af læreren.

6. Eleverne inddrager under vejledning af læreren et antal ukendte kilder (højst 5) i deres undersøgelse af problemstillingen. Kilderne godkendes af læreren.

7. Eleverne begrunder med vejledning fra læreren form og indhold af det produkt, de vil anvende til præsentation af deres svar på den formulerede og godkendte problemstilling. Produkterne fremstilles i udgangspunktet udenfor undervisningen

8. Eleverne afleverer deres produkt (**it-baserede**: korte film, tegnefilm, nyhedsindslag, interview, lydmontage, musik, præsentationsværktøjer – **ikke it-baserede**: plakat, genstand, maleri, tegneserie, noget syet, rollespil, interview, en dans, musik, synopsis eller andet skriftligt produkt)

9. Læreren udarbejder/formulerer 2-4 uddybende (analyserende, fortolkende og perspektiverende) spørgsmål til elevernes produkter

10. Læreren gør elevernes produkter med tilhørende spørgsmål tilgængelige for censor.

11. Umiddelbart før prøven får eleverne forberedelsestid til at tilrettelægge besvarelsen af de lærer-stillede spørgsmål

12. Eksaminationen

Faglige områder – **historie**

- Udviklings- og sammenhængsforståelse
- Kronologisk overblik
- Fortolkning og formidling

2015:

- kronologi og sammenhæng
- Kildearbejde
- Historiebrug

Eleven prøves i

- inddrage relevant viden om historie samt kronologisk forståelse
- analysere, fortolke og anvende kilder.

Historisk bevidsthed med begreber (kilde, revolution...) og **historiesyn/historie faktorer**

Kildekritik: ophavsmanden (afsender), troværdighed, tendens

Faglige områder – **samfundsfag**

-
- Politik. Magt, beslutningsprocesser og demokrati
- Økonomi. Produktion, arbejde og forbrug
- Sociale og kulturelle forhold. Socialisering, kultur og identitet
- Færdigheder på tværs af de tre områder.

Eleven prøves i

- inddrage relevant viden om samfundsforhold
- analysere, fortolke og anvende kilder
- anvende faglige begreber

Tekstopgivelser

- Tema/emne tydeliggøres
- Opgivelserne skal have minimum **fem** eksempler på **andre udtryksformer** end tekst (musik, genstande, film, foto, hjemmeside, computerspil, musik, maleri, ekskursion – fiktion og ikke-fiktion)
- Der opgives minimum **fire** kulturteknikker (redskaber til erkendelse og formidling) – heraf mindst ét it-baseret. (web 2.0 programmer, statistiske fremstillinger, tredimensionelle produkter, dramatisering, rollespil, interview, dans, musik, synopsis (andet skriftligt produkt) og præsentationsprogrammer)

Delemner og problemstillinger

Eleverne skal i deres undersøgelse af det godkendte delemne og problemstilling inddrage (med hjælp fra læreren) et antal ukendte kilder (højst 5) som skal bearbejdes og indgå i besvarelsen (under prøven). Tekster og andre udtryksformer.

Fx Problemstilling: **"Hvorfor kom DK i krig med Preussen og Østrig i 1864?"** – inddrag kilde 1: Johan Ottosen *"Børnenes Fædrelandshistorie"*, 1900, kilde 2: *"Ind i historien III"*, 1994 og kilde 3: *"Da DK blev mindre og verden større"*, 1999. (SVAR: Tyskland, Danmark og komplekst)

Uddybende spørgsmål til elevprodukter

Eleverne har afleveret deres produkt og læreren udarbejder 2-4 fordybelsesspørgsmål (fx *hvad betød tabet for danskernes selvopfattelse? Og hvordan udtrykkes dansk identitet i dag?*) – send til censor 14 dage før.

Forberedelse og hjælpemidler

Forberedelse: 25 min til én elev, 40 min á to og 55 min á tre. Alle former for hjælpemidler herunder adgang til internettet. Man må ikke kommunikere via sociale medier i forberedelsestiden.

Eksaminationen

Præsentation af deres produkt (7, 14 og 21 minutter (en, to eller tre ps) - disposition ok
Herefter besvarelse af lærerstillede fordybelsesspørgsmål + samtale + votering (13, 21 og 29 minutter (en, to eller tre ps)

Mundtlighed ved prøven

Kan eleven disponere, ræsonnere indenfor faglig ramme og indgå i uddybende diskussion? (Hold øje med: uvæsentlige iagttagelser og upræcise ord/vendinger og anden sproglig tomgang)

Vurderingskriterier

Helhedsbedømmelse (slutmål og lærerstillede spørgsmål)

Produktet indgår ikke i bedømmelse, men indgår som en del af grundlaget for deres besvarelse.

Redegøre for væsentlige pointer med begreber og forholde sig til det

02: tilstrækkelige "mindre grad"/"usikker"

7: gode

12 fremragende

Emner, problemstillinger, opgivelser og lærerstillede spørgsmål i historie i prøven med selvvalgt problemstilling

Emner 1849	Problemstillinger 1. Var folkestyret i 1849 og den første grundlov i Danmark demokratisk eller kom det først senere? 2. Hvad er forskellen på det første demokratiske styre i Danmark og så nutidens?	Opgivelser <ul style="list-style-type: none"> • "Hit med historien", Poulsen, s. 55-80 • "Introtegnfilm – Grundloven" fra Historiedysten 2011. • TV-nyhedsindslag "Grundloven" og "Grundlovens tilblivelse" fra folketingets tv-kanal • Maleri Delacroix "Friheden fører folket", 1830 	Lærerstillede spørgsmål 1 Hvilke grunde var der mon til at parlamentarismen/demokratiet blev udsat for kritik i 1930'erne i sær i Tyskland? 2 Forestil dig/jer, at Danmark eller et andet land blev ramt af en krise som i 1930'erne. Tror du/I, at det kunne få en del af befolkningen til at ville afskaffe demokratiet? Din/ jeres viden om demokratiets udvikling fra starten af dag i jeres begrundelse.
På Dybbøl og Slottet	1 Hvorfor kom Danmark i krig med sine sydlige naboer i 1864 og hvad endte det med på kort og lang sigt?	<ul style="list-style-type: none"> • "Ind i historien 3", s. 4-8, Olav Ries og Buttenschøn • Lydbånd: Carsten Overskov "tilbage toget fra Dannevirke og Dybbøl", 1997 • "Finn'sk fjernsyn" på https://ucc.dk/cfu/vejledning/kulturfag/historie/stor-men-paa-dyboel-1864 	1 beskriv hvordan grænsen mellem Danmark og Tyskland blev fastlagt i 1920. Brug kilde 1, 2 og 3 i din besvarelse 2 Giv andre eksempler på, hvordan lande/politikere trækker grænser fx efter 1. og/eller 2. verdenskrig eller i nutiden
Imperialisme	1 Hvorfor kom imperialismen i modvind?	<ul style="list-style-type: none"> • "Tintin i Congo", Hergé (uddrag), s. 19-21 • Karikaturtegning "Rhodes skræver over Afrika", Det Kongelige Bibliotek • "Ind i historien 3", 27- 37, Buttenschøn & Ries 	1 Nævn eksempler på andre steder, hvor man efter og før imperialismen (ca. 1870'erne til 1960'erne), så problemer med racisme og/eller direkte raceadskillelse 2 I dag er Afrika verdens fattigste verdensdel. Mener du at europæernes erobring af Afrika for 100 – 150 år siden er den væsentligste årsag til denne fattigdom? Brug jeres/din viden i besvarelsen.
Boligheden	1 Hvorfor opstod der arbejderkvarterer i 1800-tallet?	<ul style="list-style-type: none"> • "En agitator", oliemaleri af Erik Henningsen, 1899 • http://boligen.energimuseet.dk/ • http://www.aargang0.dk/Forside 	1 fortæl om den samfundsmæssige udvikling i slutningen af 1800-tallet, der førte til, at mange mennesker boede under usunde forhold og hvad forsøgte man for at løse problemerne 2 De dårlige boligforhold var et samfundsmæssigt problem omkring 1900. hvad er efter din/jeres mening et stort samfundsmæssigt problem i DK i dag? Begrund dit/jeres fortæl, hvorfor problemet er opstået.

Emner/temaer	Problemstillinger	Opgivelser	Lærerstillede spørgsmål
<p>1. Tema: "Hvordan er magtfordelingen i Danmark og hvilken historisk udvikling ligger bag denne magtfordeling"?</p> <p>Undertema: Hvor går grænsen for ytringsfriheden?</p> <p>Undertema: demokratiet for de unge?</p>	<p>1 Var folkestyret i 1849 og den første grundlov i Danmark demokratisk eller kom det først senere?</p> <p>2 Hvad er forskellen på det første demokratiske styre i Danmark og så nutidens?</p> <p>1 Hvordan er ytringsfriheden sikret i Danmark og er der begrænsninger?</p> <p>1 Er den nuværende valgretsaldere passende eller bør den ændres?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • "Hit med historien", Poulsen, s. 55-80 • "Introtegnfilm – Grundloven" fra Historiedysten 2011. • TV-nyhedsindslag "Grundloven" og "Grundlovens tilblivelse" fra Folketingets tv-kanal • Maleri, "Friheden fører folket", 1830, Delacroix • "Ytringsfrihed", www.denstoredanske.dk • "Hit med historien", Poulsen, s. 55-80 • "16-års valgret på den europæiske dagsorden", Dansk Ungdoms Fællesråd 	<p>1 Hvilke grunde var der mon til at parlamentarismen/demokratiet blev udsat for kritik i 1930'erne i sær i Tyskland?</p> <p>2 Forestil dig/jer, at Danmark eller et andet land blev ramt af en krise som i 1930'erne. Tror du/I, at det kunne få en stor del af befolkningen til at ville afskaffe demokratiet? Brug din/ jeres viden om demokratiets udvikling fra starten til i dag i jeres begrundelse.</p> <p>1 fortæl med egne ord, hvad du/I forstår ved begrebet ytringsfrihed. Hvad menes med, at ytringsfrihed ikke er begrænset, og er du enig i dette?</p> <p>2 hvad kan være årsagerne til, at nogle lande vælger at begrænse borgernes adgang til internettet, og hvilke problemer ligger der i dette?</p> <p>1 hvem havde ifølge den første grundlov i 1849 valgret og var valgbar til Folketinget og Landstinget?</p> <p>2 kom med eksempler på grupper i befolkningen, der ikke havde valgret og var valgbar i 1849 og hvorfor havde de ikke denne ret?</p> <p>3 Fortæl om væsentlige grunde til, at Danmark fik en Grundlov i 1849</p>

Kilde 1 – skal vi sætte valgretsaldern ned?

Ungdommens undertrykkelse

[Gladsaxe Bladet | 09.09.2014 | Side 28 | 245 ord | Artikel-id: e4920f43 | Original artikel](#)

De 15-18-årige i Danmark kan straffes for deres handlinger, men kan ikke stemme.

Derfor er der i Danmark en samfundsgruppe, der ingen indflydelse har på de love, de bliver dømt under. Dette gør de 15-18-årige til den minoritet i landet, der er dårligst stillet over for loven. Det er skævt, når jeg som 17-årig kan bidrage til samfundet med arbejde og skat, men jeg har ingen indflydelse på lovene om hverken skat eller arbejdet eller nogen anden lov. Jeg har ingen stemmeretmæssig indflydelse på min egen eller fællesskabets fremtid.

Højrefløjens argumenter imod 16-års valgret er, at unge ikke er modne nok til at stemme, og derfor ville de ikke ville stemme, selv om de havde muligheden. Men ifølge DUF (Dansk Ungdoms Fællesråd) har dele af Tyskland erfaring med denne form for valgret. Det viser sig, at flere 16-17-årige stemte end de 18-20 førstegangsvælgere.

Ungdommen er hermed moden nok til at stemme.

Jeg mener, at både den kriminelle lavalder og valgaldern bør ligge på de 16 år.

Dette vil gøre, at ansvaret over for loven og retten til faktisk at ændre på den følges ad. Dette mener jeg, fordi jeg tror på en fremtid, hvor folket og fællesskabet kan sammenarbejde og fungere på tværs af forskellige aldersgrænser.

Jeg tror på ungdommen og på dens rettigheder.

Tro på ungdommen sammen med mig og kæmp for 16-års valgret.

Sofus Rønberg 17-årig gymnasieelev og medlem af SF Ungdom.

Østrigske unge har mere magt end de danske

[Ritzaus Bureau](#) | [05.06.2009](#) | [Side](#) | [774 ord](#) | [Artikel-id: e18c0579](#)

16-årige i Østrig er med til at bestemme hvem de vil have i regeringen og EU-parlamentet. I Danmark vil det kræve en folkeafstemning at lade de unge stemme.

af Karina Øhlenschläger, Ritzaus udsendte medarbejder

Med grafik og fakta

— — —
Det er ikke kun de "rigtigt voksne", der skal til stemmeurnerne i Østrig på søndag. Også de 16-årige er med til at bestemme, hvilke østrigere der havner i EU-Parlamentet.

Siden 2000 har der været eksperimenteret med valgret til unge i alpelandet, der som det første land i verden indførte fuld valgret til 16-årige i 2007.

Men den østrigske paraplyorganisation for ungdomsforeninger, BJV, er skuffet over, at den aktuelle EU-valgkamp ikke tiltaler de unge.

- Der er for lidt fokus på unge emner til EU-valget, siger Benedikt Walzel, generalsekretær i BJV.

Rundt om i hovedstaden Wien er det valgplakaterne for de to regeringspartier, det konservative ÖVP og det socialdemokratiske SPÖ, der dominerer. Men de mangler store politiske budskaber. Den røde SPÖ-plakat fokuserer på spidskandidaten, en midaldrende herre, hvis eneste ungdomsappel er et par røde Harry Potter-briller, mens plakatteksten "Europas A-hold" intet fortæller om politik.

På ÖVP's plakat er det også en ældre herre, der smiler til vælgerne. Denne gang med budskabet: "Rigtigt for Europa, bedre for Østrig".

Et af argumenterne for at indføre stemmeret til de unge var ellers at få dem til at interessere sig mere for politik.

Siden ændringen af valgloven i 2007 er der blevet undervist mere i politik i grundskolen. Men det er ikke godt nok, mener BJV, der vil have endnu mere fokus på det politiske frem for det historiske i undervisningen.

Kilde 2 – skal vi sætte valgets alderen ned?

Perspektiverende fordybelsesspørgsmål a la "hvis 16-årige til næste kommunevalg kunne stemme, hvilke visioner og prioriteringer, synes du politikerne skulle tage højde for?..."

1

Den Kolde Krig

Efter det nazistiske Tysklands nederlag i 1945 blev landet delt i fire zoner, der hver blev besat af en af sejrherrene: Storbritannien, Frankrig, USA og Sovjetunionen. Også hovedstaden Berlin blev delt i fire sektorer, der blev kontrolleret af sejrherrene.

Efter krigen blev modsætningerne mellem USA og Sovjetunionen større. Det førte i 1949 til, at de tre vestlige besættelseszoner og Berlins tre vestlige sektorer blev slået sammen i *Forbundsrepublikken Tyskland* (Vesttyskland). Få måneder senere oprettede Sovjetunionen Den Demokratiske Tyske Republik (Østtyskland), forkortet *DDR*. Det *Socialistiske Enhedsparti* (SED) tog magten og begyndte at omforme DDR til en kommunistisk/socialistisk stat efter sovjetisk forbillede.

I 1961 byggede myndighederne i DDR en mur rundt om Vestberlin. De to kilder giver hver deres forklaringer på, hvorfor muren blev bygget.

Tysklands besættelseszoner og Berlins sektorer.

Berlinmuren blev bygget rundt om Vestberlin.

Berlinmuren bygges.

Kilde 1:

Fra Jens Aage Poulsen:
Europa – samfund i opbrud, 1996.

"Hvert år flygtede næsten 200.000 mennesker fra DDR. Mange i DDR mente nemlig, at Vesttyskland var det "rigtige" Tyskland.

Masseflugten var et problem for SED-regeringen. Det var nemlig ofte de yngre og godt uddannede, der forlod DDR. Disse folk kunne styret ikke undvære til at opbygge den socialistiske stat.

Det var meget svært at flygte over grænsen mellem DDR og Vesttyskland. Men det var let at komme fra Østberlin til Vestberlin. Derfor flygtede de fleste via Berlin.

I 1961 havde ca. 2,8 millioner mennesker forladt DDR, siden staten blev oprettet. Det var ca. 15 % af befolkningen. Da strømmen af flygtninge blev ved med at vokse, besluttede SED-styret at stoppe den.

Natten mellem den 12. og 13. august 1961 afspærrede østtyske tropper Vestberlin med pigtråd og stenblokke. I de følgende uger blev der opført en ca. 160 km lang og ca. 3 m høj mur af beton rundt om Vestberlin. [...]

Muren betød, at befolkningen var nødt til at blive i DDR. Det gav styret mulighed for at fortsætte opbygningen af en socialistisk stat."

Kilde 2:

Fra en østtysk grundbog til historieundervisningen:
Geschichte 10, 1971 (Historie 10, 1971).

Ifølge grundbogen var den vesttyske regering kontrolleret af USA. Derfor ville den vesttyske regering ikke anerkende DDR. Vesttyske agenter havde via Berlin fri adgang til DDR. Her forsøgte de ved hjælp af propaganda og sabotage at ødelægge det socialistiske samfund. Desuden oprustede Vesttyskland militært, og USA opstillede flere atomvåben i landet. For at beskytte sig selv og det socialistiske samfund var DDR nødt til at gøre noget:

"Tidligt om morgenen den 13. august 1961 satte DDR's militære myndigheder i samarbejde med berlinske arbejderkampgrupper [...] en grænse for de farlige krigsbrandstiftere og satte Vestberlin under forsvarlig kontrol ved at opføre den anti-fascistiske beskyttelsesmur.

Dermed var vejen spærret for den dumdristige imperialistiske provokationspolitik. Der var ikke længere en fare for, at en verdenskrig skulle starte i Centraleuropa. DDR's forholdsregler den 13. august 1961 var de vesttyske imperialisters største nederlag siden grundlæggelsen af DDR."

Spørgsmål 1:

Sammenlign kildernes forklaringer på, at Berlinmuren blev opført.

Spørgsmål 2:

Hvilke grunde kan der være til, at kildernes forklaringer er forskellige?

Spørgsmål 3:

Den Kolde Krig var kendetegnet af modsætninger og konflikter mellem Øst (ledet af Sovjetunionen) og Vest (ledet af USA). Det var DDR's bygning af Berlinmuren et eksempel på. Fortæl om 1-2 andre eksempler fra Den Kolde Krig, der viser modsætninger og konflikter mellem Øst og Vest/Sovjetunionen og USA.

Spørgsmål 4:

Indtil slutningen af 1980'erne var konflikten mellem USA og Sovjetunionen et stort globalt problem.

- Hvad er efter din mening det største globale problem i dag?
- Hvad kan man gøre for at løse eller mindske dette problem?

Kritik i evaluering:

- 1) Svært at disponere deres tid, de brugte for lang tid på produkt,
- 2) Lang prøvetid: elever svært ved at holde fokus,
- 3) 95 % af eleverne har brug for vejledning, ($\frac{1}{2}$ eleverne oplevede ikke at få hjælp),
- 4) Kun $\frac{1}{2}$ af censorerne fandt at elevs præstation styrkedes,
- 5) Længere læreproces (positivt),
- 6) Lærerne syntes, at det var svært for elev at integrere produkt,
- 7) Eleverne mindre nervøse i gruppen

Browser address bar: <https://ucc.dk/cfu/vejledning/kulturfag/historie>

Page Title: Historie | UCC

Page Content:

CENTER FOR UNDERVISNINGSMIDLER

UCC.DK

Navigation: Læremidler | **Vejledning** | Kurser | Gymnasium | Nyhedsbreve | Om CFU

Dansk	Matematik	Engelsk	Tysk/Fransk	Naturfag
Kulturfag	Praktisk/musiske fag	Specialpædagogik	Innovation	It i fagene
Historie	Samfundsfag	Kristendomskundskab		

Historie

Opdateret: man 01/12/2014 - 10:33

Historiekanon

Her på siden er historiekanonen i centrum. Morgen, middag og aften finder du relevante henvisninger til hjemmesider, bøger, film, spil mv.

- * [Ertebøllekulturen](#)
- * [Tutankhamon](#)
- * [Solvognen](#)
- * [Kejser Augustus](#)
- * [Jellingstenen](#)
- * [Absalon](#)
- * [Kalmarunionen](#)
- * [Columbus](#)
- * [Reformationen](#)

KONTAKTPERSON

[Morten Wiell Buttenschen](#)
Historie og samfundsfag
E-mail: MBU@ucc.dk
Telefon: 4189 7427

KONTAKT

LINKS

PRØVER FP9 - FP10 [▶](#)

ANDRE GODE LINKS TIL HISTORIE [▶](#)

NYE LÆRERMIDLER TIL UDLÅN [▶](#)

Windows taskbar: 13:39, 16-12-2014

Nuværende afgangsprøven i samfundsfag/historie

Opgiv alsidigt stof

Tekster og andre udtryksformer

Alsidige prøveoplæg med tre spørgsmål til 1-3 kilder

Spørgsmålene skal have stigende sværhedsgrad:

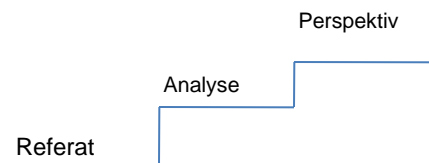
Skrevet på dansk

40 min. forberedelse med brug af egne optegnelser på papir og opslagsværker.

Ca. 15 min eksamination og ca. 5 min. votering.

Eleven får lov til at fremlægge sine konklusioner samlet.

Herefter samtale primært mellem lærer og elev. Censor blander sig kun lidt, og bestemmer, hvornår tiden er gået.

Samfundsfag:

Kan eleven inddrage relevant viden om samfundsforhold?

Kan eleven analysere sagprosa/kildekritik?

Kan eleven anvende samfundsfaglige begreber?

Historie:

Relevant historisk viden (kronologi, faglige betegnelser/begreber)

Kronologisk viden (sammenhænge og årsager)

Analyse, fortolke og anvende kilder

Vurdering:

12: "Yderst"

7: "fornuftigt"

02: "mindre grad"